

Spor Bilimleri Fakültelerinde (SBF) Özel Yetenek Sınavları: Akademisyen Görüşleri

Kemal Demirok¹

¹ Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye

Araştırma Makalesi

Özet

Ülkemizde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen okullarının açılması ve öğretmen yetiştirme çalışmaları oldukça köklü bir geçmişe sahiptir ve günümüz Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları (BESYO) ve Spor Bilimleri Fakültelerinin (SBF) temelini oluşturmaları bakımından da önem taşımaktadır. Bu okullarda öğrenim görmek için seçilecek öğrencilerin sınavları da zaman içerisinde değişerek günümüze kadar gelmiştir. Halihazırda uygulanan özel yetenek sınavları da birçok kişi tarafından eleştirilmektedir. Eleştirilere karşılık olarak ortak uygulanması planlanan bir merkezi sınav sistemi üzerinde çalışmalar sürmektedir. Bu araştırmanın amacı Spor Bilimleri Fakültelerindeki akademisyenlerin özel yetenek sınavları hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda tasarlanan çalışma fenomenolojik (olgubilimsel) desene dayalı olarak tasarlanmış, veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Tipik durum örnekleme tekniği ile seçilen çalışma grubunu 4 farklı üniversitenin spor bilimleri fakültesinde görev yapan akademisyen oluşturmuştur. Çalışma grubu ile zoom üzerinden yarı yapılandırılmış bir görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Buna göre paydaşlardan elde edilen görüşler ayrıntılı biçimde okunup incelenerek mevcut sınav sistemi ve planlanan merkezi sınav sistemi şeklinde iki ana temaya ayrılmış, alt temalar olarak ise sınırlılıklar ve faydalar, bu alt temaları ise öğrenciler açısından ve fakülteler açısından değerlendirme alt temaları takip etmiştir. Sonuç olarak; mevcut sınav sisteminde farklı üniversitelerin farklı sınav uygulamaları, adaletsizlik ve fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Özellikle tek bir sınav hakkının verilmesi ve farklı motorik testlerin zorluk derecelerinin farklı olması, öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: Özel yetenek sınavı, Spor bilimleri fakülteleri, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu

Special Talent Exams in Faculties of Sports Sciences: Academic Perspectives

Research Article

Abstract

In Turkey, the establishment of Physical Education and Sports Teacher Training Schools and the efforts to train educators have a long-standing history, forming the foundation of today's Academy of Physical Education and Sports (BESYO) and Faculties of Sports Sciences (SBF). Over time, the exams used to select students for these institutions have evolved significantly. However, the current special talent exams are widely criticized. In response to these criticisms, efforts are underway to develop a unified central exam system. This study aims to explore the perspectives of academics in Faculties of Sports Sciences regarding the special talent exams. Designed as a phenomenological study, the research employs qualitative methods, with data collected through interviews. The study group, selected using the typical case sampling technique, consists of academics from the sports sciences faculties of four different universities. Semi-structured interviews were conducted via Zoom, and the data were analyzed using content analysis. The findings were categorized into two main themes: the current exam system and the proposed central exam system. Sub-themes included limitations and benefits, further divided into evaluations from the perspectives of students and faculties. The results indicate that the current system, with its varying exam practices across universities, creates unfairness and inequality of opportunity. Specifically, granting only one exam attempt and the differing difficulty levels of motor skill tests negatively impact student performance.

Keywords: Special Talent Exam, Faculties of Sports Sciences, Academy of Physical Education and Sports

GENC SPOR AKADEMİ DERGİSİ

GİRİŞ

Ülkemizde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen okullarının açılması ve öğretmen yetiştirme çalışmaları oldukça köklü bir geçmişe sahiptir ve günümüz Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları (BESYO) ve Spor Bilimleri Fakültelerinin (SBF) temelini oluşturmaları bakımından da önem taşımaktadır. Kahraman (1995) “Osmanlı Devleti’nde Spor” adlı eserinde, Sultan Abdülaziz tarafından Osmanlı İmparatorluğu içinde batılı öğretim yapan “Mekteb-i Sultani”, şimdiki adı ile Galatasaray Lisesi’nin faaliyete geçirildiğini bildirmektedir. Bu durum Beden Eğitimi öğretmenliğinin ve Spor Bilimleri alanında eğitim öğretim verecek kurumların tarihini oluşturacak bir yapıda olması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Topuz (1975) “Konuklar Geçiyor” adlı eserinde, Türkiye’de Beden Eğitiminin tarihinde önemli bir isim olan Ali Faik Bey (Üstünidman) [Faik Hoca]’ın 1871 yılında girdiği Galatasaray Lisesi’nden 1879 yılında mezun olarak aynı okulda öğretim görevlisi olduğundan ve 1923 yılına kadar görev yaparak, yüzlerce sporcu cimnastikçi yetiştirdiğinden bahsetmektedir. Faik Hoca’nın kendi mezun olduğu okula 44 yıl tüm benliği ile hizmet etmesi bu mesleği liyakat sahibi olarak sürdürecektir. Meslektaşlarına örnek olması bakımından oldukça değerlidir. Aynı çalışmada Beden Eğitimi Öğretmenleri için “Bu öğretmenler öğrencilerine sadece spor yapmayı değil, vatanseverliği, insanlığı, haşin olmayı, sağlam olmayı, gürültüsünü çıkarmadan memleket sevgisini en yüksek bir ölçüde yüreklerinde taşımayı davranışları ile öğretiyorlardı” ifadelerini kullanıyordu ki, bu ifadeler beden eğitimi öğretmenliğinin ne kadar kutsal bir meslek olduğunun göstergesi niteliğinde olması bakımından önemlidir. Türkiye’de Beden Eğitiminin tarihinde önemli isimlerden bir diğeri olan Selim Sırrı Tarcan 1908 yılında “Terbiye-i Bedeniye Mektebi” adında ülkemizdeki ilk Beden Eğitimi Okulunu açar (Ergin, 1977). Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili bu okul 1909 yılında Tarcan’ın Yüksek Öğrenim tahsili nedeniyle kapansa da daha sonra açılacak okullara örnek teşkil etmesi bakımından değerlidir. 1911 yılında Tarcan; zorunlu olmasa da liselerin 1. ve 2. sınıflarına Beden Eğitimi derslerinin konulmasını sağlar. 1913 yılında yayınlanan Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı’nda ilkokul derslerinin arasına Terbiye-i Bedeniye ve Mektep oyunları dersi konulur (Okan, 1975). 15 Temmuz- 15 Ağustos 1923 tarihleri arasında Maarif Kongresi; I. Heyet-i İlmiyye (Bilimsel Heyet) toplanarak eğitim tarihimize geçer, 5’nci madde de “İzcilik ve Beden Eğitimi” kavramına da yer verilir. Bu heyetin aldığı en önemli kararlardan bir tanesi de, “Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmenin bir Hükümet Görevi” olarak belirlenmesidir (Arun, 1990). 1927 yılında tamamlanan İstanbul

Çapa'daki spor salonunda Selim Sırrı Tarcan müdürlüğünde "Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Kursu" açılması sağlanır ve Tarcan bazı derlere bizzat girer. Adayların bir dizi mesleki kabiliyet sınavına girdikleri sürecin sonunda başarılı olanlar "Beden Eğitimi Öğretmeni" sıfatıyla mezun olur ve orta dereceli okullarda görevlendirilirler (Aktaran Güven, 1996).

ÖSYM (2022) internet sayfasında; Türkiye'de Üniversitelerin 1960'lı yıllara kadar lise mezunlarının ancak bir kısmını sınavsız olarak kabul ettiğini, kontenjanlarını aşan talepler karşısında, başvuru sırasına göre ihtiyaç kadar aday kabul etmek, fakültede verilen eğitimin niteliğini dikkate alarak liselerin fen ya da edebiyat kolu mezunlarını kabul etmek ve başvuranları lise bitirme derecesine göre sıralayarak öğrenci yerleştirdiğini, lise mezunlarının artması ve lise dengi okul mezunlarına da yükseköğretime başvuru hakkı verilmesiyle birlikte, öğrenci seçme yöntemleri ihtiyaca cevap veremez duruma geldiği, fakültelerin kendi amaçlarına uygun sınav düzenlemeye çalıştığı ve adayların sınavlara katılabilmek için ülke içerisinde şehirden şehre katılmaya çalıştıkları ve sınav tercih etmek zorunda kaldıkları ifade edilmektedir (<https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html>).

Bu problemleri halletmek için, 1974 yılında, Üniversitelerarası Kurul, üniversiteye giriş sınavlarının tek merkezden yapılmasına karar vererek 19 Kasım 1974 tarihinde Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM) kurmuştur. Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri, 1981 yılına kadar bu merkez tarafından yürütülmüştür. ÜSYM, 1981 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10. ve 45. maddeleriyle Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) adı ile Yükseköğretim Kurulunun bir alt kuruluşu hâline dönüştürülmüştür. 2011 tarihinde Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) adını alan Kurum mezkûr Kanun, Kararname ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere yetkilendirilmiş, kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip, Yükseköğretim Kurulu ile ilgili, merkezi Ankara'da bulunan özel bütçeli bir kuruluş halini almıştır (<https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html>). 1980'e gelindiğinde Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) oluşunca, bütün Yüksek Öğrenim Kurumlarının Üniversitelere bağlanması söz konusu olmuştur. Meslek elemanı yetiştiren bütün Yüksek Öğrenim Kurumları gibi, Eğitim Enstitülerinin Beden Eğitimi Bölümleri de Üniversitenin Eğitim Fakülteleri bünyesinde bir bölüm haline getirilmiş, Spor Akademisi hevesi de bu bölümle kaynaştırılmıştır ve halen bu uygulama devam etmektedir. Ülkemizdeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesindeki bölümlerin lisans ders programları ve içerikleri (beden eğitimi ve spor

öğretmenliği programı hariç) ilgili kurumca hazırlanmakta ve yürütülmektedir. Ancak bu bölümlerden biri olan beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programları 1999 yılından önce Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarınca hazırlanırken (Erdoğan, 1998) bu tarihten sonra Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından hazırlanmış ve standartlaştırılmıştır.

2021 YKS kılavuzunda yer alan Özel Yetenek Sınavı ile Seçme Yöntemi bölümünde yer alan esaslara ve formül doğrultusunda yerleştirme yapılması istenmektedir. İlgili kılavuzda; özel yetenek gerektiren programların sınavları ile seçme ve yerleştirme işlemleri yükseköğretim kurumlarınca yapıldığını, özel yetenek gerektiren programlara başvuruların doğrudan programın bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumuna yapılacağı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliğine başvuru yapabilmeleri için ilgili sınavda ilk 800 bin kişi içinde yer alma zorunluluğu getirildiği ve sınav ve değerlendirme işlemlerinin ilgili yükseköğretim kurumu tarafından yürütüleceği ifadesine yer verilmiş, adayların sınavdan almaları gereken puan ve başvurularla ilgili genel bilgiler belirtildikten sonra kitapçıkta belirtilen formül ve esasla dikkate alınarak yerleştirme yapılması istenmiştir (2021 YKS Kılavuzu) .

Yıllardır devam etmekte olan özel yetenek sınavlarının merkezi bir sınav haline dönüştürülmesi ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışma Spor Bilimleri Dekanlar Konseyi ve YÖK ile işbirliği içerisinde yapılmaktadır. Henüz kamuoyuyla bir paylaşım yapılmasa da, sınavın önceden belirlenen bazı merkez illerde uluslararası testleri içerecek bir standart haline getirilmesi beklenmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, süregelen mevcut sınav sistemi ile üzerinde çalışılan yeni merkezi sınav hakkında akademisyenlerin görüşleri önem arz etmektedir. Bu araştırma ile Spor Bilimleri Fakültelerindeki akademisyenlerin özel yetenek sınavları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu araştırma halihazırda uygulanan merkezi sınav sisteminden önce yapılmıştır. Yayımlanması açısından geç kalınmış olsa da özel yetenek sınavları ile ilgili yapılmış olan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ilgili literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Çalışma fenomenolojik (olgubilimsel) desene dayalı olarak tasarlanmış, veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Fenomenolojik araştırmalar insanların dünyadaki olguları deneyimleme, kavramsallaştırma, algılama ve anlama yollarının çeşitliliğini

derinlemesine incelemeyi amaçlayan bir araştırma desenidir (Limberg, 2008). Çalışmada incelenen olgu, Spor Bilimleri Fakülteleri özel yetenek sınavlarına ilişkin akademisyen görüşleridir. Bu sınav sürecine yönelik sorunlar ve çözüm önerileri, paydaşların görüşlerine başvurularak derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır. Görüşme yöntemi bireylerin, bir olay ve/veya olgu hakkındaki görüş ve düşüncelerinin sözel olarak belirlenmesine dayalı olarak gerçekleştirilen veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu tipik durum örnekleme tekniği ile seçilmiştir. Tipik durumlar, temel özellikleri açısından evrenden farklılaşmayıp evreni temsil eden durumları ifade etmek için kullanılmaktadır (Marshall ve Rossman, 2006). Bu çerçevede dört farklı üniversitede temel özellikleri bakımından Türkiye'deki spor bilimleri fakültelerinde görev yapan akademisyenleri yansıtabilecek ve sıra dışı olmayan dört farklı akademisyen seçilmiştir. Bu dört üniversitenin spor bilimleri fakültesinde görev yapan dört farklı akademisyene ulaşılmış ve zoom üzerinden yarı yapılandırılmış bir görüşme yapılmıştır. Veri doyumuna ulaşıldığı kararlaştırıldığından akademisyenlerin verdikleri yanıtlar yeterli görülmüştür. Araştırmaya katılan akademisyenlerin özellikleri; Selçuk Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesinde görev yapmaktadırlar. Akademisyenler sırasıyla, 20, 22, 15 ve 18 yıldır bu mesleği devam ettirmektedir. Dört akademisyenin de cinsiyeti erkektir ve uzun yıllarca kendi Spor Bilimleri Fakültelerinin özel yetenek sınavlarında görev almışlardır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan görüşme formlarında paydaşların Spor Bilimleri Fakülteleri özel yetenek sınavlarına ilişkin akademisyen görüşlerine yönelik olarak toplam on soru hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamındaki veriler, örnekleme dahil olan akademisyenlerin 02.07.2024 – 04.07.2024 tarihleri arasında uygun oldukları zaman diliminde çevrimiçi olarak Zoom aracılığıyla ortalama 12 dakikalık görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Görüşmelerde paydaşlardan alınan yanıtlar kısa kısa notlar alınarak yazılı olarak kaydedilmiştir. Paydaşlara,

görüşme yapılmadan önce çalışmanın amacı ve öneminden bahsedilmiş ve alınacak yanıtların gizliliği konusunda bilgi verilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya ve verilerin içerisinde saklı olabilecek gerçekler ortaya konmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Buna göre paydaşlardan elde edilen görüşler ayrıntılı biçimde okunup incelenerek mevcut sınav sistemi ve planlanan merkezi sınav sistemi şeklinde iki ana temaya ayrılmış, alt temalar olarak ise sınırlılıklar ve faydalar, bu alt temaları ise öğrenciler açısından ve fakülteler açısından değerlendirme alt temaları takip etmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada, Spor Bilimleri Fakültelerindeki akademisyenlerin özel yetenek sınavları hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Dört akademisyenle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir. Bulgular, mevcut sistem ve yeni sistem başlığı altında incelenmiştir.

Mevcut Sistem

Akademisyenlerin, mevcut sınav sistemi ile ilgili görüşleri:

- Üniversiteler arasındaki sınav uygulamalarının farklılık göstermesi ve bu durumun adaletsizlik yaratması.

“... Eski sınav sistemlerini değerlendirecek olursak, her üniversitenin farklı farklı zor motorik testler, yani normalde spor bilimleri fakültesine öğrenci değil de sanki bazı testlerle milli sporcu seçer gibi, ya da bir kulübe sporcu seçer gibi zor testlerin olması da bu sınavların dezavantajıydı diye düşünüyorum ...” (Katılımcı 1).

“... Özellikle üniversiteler arasındaki sınav sistemindeki farklılıklar sınırlılıklar olarak karşımıza çıkıyor. Bazen iki ilin bulunduğu konumdaki sınavın tarihi, mevsimsel şartlar açısından öğrencilere sınırlılık yaratıyor ... ” (Katılımcı 2).

“... mevcut sistemdeki farklılıklar ve standart eksikliği büyük bir sorun. Her üniversitenin kendi kriterlerini belirlemesi, öğrenciler açısından adaletsizlik yaratıyor. Örneğin, bir üniversite çok zorlu bir parkur uygularken, diğeri daha basit bir testle öğrenci alabiliyor. Bu durum, öğrencilerin hazırlık sürecini de olumsuz etkiliyor ...” (Katılımcı 3).

“... mevcut sistemdeki tutarsızlıklar ve standart eksikliği büyük bir sorun. Her üniversitenin kendi kriterlerini belirlemesi, öğrenciler açısından adaletsizlik yaratıyor ...” (Katılımcı 4).

- Farklı motorik testlerin zorluk derecelerinin farklı olması ve tek bir sınav hakkı verilmesi.

“ ... Ve adayın bir hakkının olması da bir dezavantajdır. Adayın hayatını etkileyecek olan bir sınavda tek bir hakkının olması, bir kerede çocuğun bir yıllık hazırlığı heba oluyordu.” (Katılımcı 1).

“... Ayrıca, sınavların tek bir hakkının olması da büyük bir dezavantaj ...” (Katılımcı 3).

- Ulaşım ve ekipman gibi faktörlerin öğrencilere sınırlılıklar yaratması.

“... Bazen iki ilin bulunduğu konumdaki sınavın tarihi, mevsimsel şartlar açısından öğrencilere sınırlılık yaratıyor. Yine ulaşım vb. şeyler, üniversitelerin sahip olduğu ekipmanlar yahut saha alanları vb şeyler bazen öğrenciler açısından sınırlılıklar oluşturabiliyor.” (Katılımcı 2).

“... başvurmak istenilen iki sınavın tarihlerinin yakın olması öğrencileri hem maddi açıdan hem de zaman açısından çok zorluyor...” (Katılımcı 3).

Değişmesi Planlanan Merkezi Sistem (Yeni Sistem)

Akademisyenler, yeni düzenlemelerle getirilecek merkezi sınav sisteminin çeşitli avantajlar ve potansiyel dezavantajlar taşıdığını belirtmişlerdir:

- Merkezi sınav sisteminin fırsat eşitliği yaratması ve standardizasyon getirmesi

“... Yeni sistemin çekirdek bir sınav uygulaması olması avantaj. Bu sınav türüne bakıldığında tek çatı altında toplanması bir avantaj. Yapılacak sınavın herkese eşit şekilde uygulanacak olması öğrenciler açısından da fırsat eşitliği bakımından bunun bir avantaj olduğunu düşünüyorum...” (Katılımcı 1).

“... Fakat kulağımıza gelen bilgilere göre, sınavın merkezileştirilmesi en azından bir standardizasyon getirilmesi açısından oldukça önemli. Eğer her öğrencinin branşına yönelik bir uygulama da getirilirse, hakkaniyetli bir sınav olabileceğini, hocaların üzerindeki baskıların kalkabileceğini, öğrenciler açısından da çok rahat ve kolay bir sınav olabileceğini düşünüyorum...” (Katılımcı 2).

“... Öğrenciler açısından, sınavın standart hale gelmesi, hazırlık sürecini kolaylaştıracak ve adil bir değerlendirme sağlayacaktır ...” (Katılımcı 3).

- Öğrencilere iki sınav hakkı verilmesi, bu sayede ilk sınavda başarılı olamayanların ikinci şansının olması

“...Yeni sistemde iki hak verilecekmiş. En azından çocuk ilk hakkında başarılı olmasa bile sonraki hakkında iyi bir performans sergileyebilir....” (Katılımcı 1).

“... sınavların tek bir hakkının olması da büyük bir dezavantaj iken yeni sistemde iki hakkın verilmesi, bu sorunu bir nebze olsun çözebilir...” (Katılımcı 3).

- Hocaların üzerindeki baskının kalkması ve öğrencilere adil bir sınav ortamı sağlanması

“...hakkaniyetli bir sınav olabileceğini, hocaların üzerindeki baskıların kalkabileceğini, öğrenciler açısından da çok rahat ve kolay bir sınav olabileceğini düşünüyorum.” (Katılımcı 2).

“... standart sınav, hazırlık sürecini kolaylaştıracak ve adil bir değerlendirme sağlayacaktır.” (Katılımcı 4).

- Illinois testinin yetenekli bireyleri seçmede yetersiz kalabileceği endişesi

“... , Illinois testi olarak baktığımızda belli düzeydeki kişilerin başarılı olması beklenebilir. Yetenekli bireyleri seçmek açısından yeterli olmadığı kanaatindeyim.” (Katılımcı 1).

“... Ancak, sadece Illinois Çeviklik Testi gibi tek bir testin uygulanması, yetenekli öğrencileri seçmek için yeterli olmayabilir. Temel motorik özellikleri ölçen daha kapsamlı bir sınav sistemi geliştirilmesi daha uygun olacaktır...” (Katılımcı 3).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Spor Bilimleri Fakültelerindeki akademisyenlerin özel yetenek sınavları hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgulara dayanarak, mevcut ve yeni sınav sistemlerinin avantajları, sınırlılıkları, olumlu ve zorlayıcı yönleri hakkında derinlemesine bir anlayış geliştirilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde özel yetenek sınavlarıyla ilgili yapılmış çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Kamuk (2019) yapmış olduğu araştırmada özel yetenek sınavlarıyla ilgili; üniversitelerin kendi sınav takvimlerini belirlemelerinin öğrencilerin farklı sınavlara yetişebilmesi açısından bir avantaj olarak görüle

de, birden fazla kayıt hakkı kazanan öğrencinin kayıt yaptırmadığı üniversitelerin dezavantajlı bir durumda kaldığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra Altın ve ark. (2022) yapmış oldukları araştırmada her üniversitenin kendi sınav sistemini kendi belirlediğini ve kendi takviminde uyguladığını, ayrıca uygulanan sınav parkurlarının homojenlikten uzak bir yapı sergilediğini ve bu durumun hem öğrenciler hem de akademisyenler açısından problem teşkil ettiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; mevcut sınav sisteminde farklı üniversitelerin farklı sınav uygulamaları, adaletsizlik ve fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Özellikle tek bir sınav hakkının verilmesi ve farklı motorik testlerin zorluk derecelerinin farklı olması, öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak merkezi sınav sisteminin uygulanması, öğrenciler için fırsat eşitliği yaratacak ve jeopolitik olarak uygun konumların seçilmesi, sınavların objektif bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Yeni düzenlemelerle getirilecek merkezi sınav sistemi, standardizasyon ve adalet sağlaması açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Öğrencilere iki sınav hakkının verilmesi, ilk sınavda başarılı olamayanların ikinci şanslarını kullanabilmelerini sağlamaktadır. Ancak, Illinois testinin yetenekli bireyleri seçmede yetersiz kalabileceği endişesi ve merkezi sınavların yoğunluk yaratması gibi potansiyel dezavantajlar bulunmaktadır. Bu nedenle, yeni sistemin uygulanması sürecinde bu sorunların dikkate alınması önemlidir.

Öneriler

1. Standardizasyon: Yeni sistemin getirdiği merkezi sınav uygulaması, üniversiteler arasındaki adaletsizliği azaltmakta ve öğrencilere fırsat eşitliği sunmaktadır. Bu nedenle, merkezi sınav sisteminin uygulanması ve sürekli olarak geliştirilmesi önemlidir.
2. Sınav Çeşitliliği: Sadece Illinois testi yerine, farklı motorik becerileri ölçen çeşitli testlerin eklenmesi, yetenekli bireylerin seçilmesini daha adil hale getirebilir.
3. Branşa Yönelik Uygulamalar: Öğrencilerin branşlarına uygun sınavların yapılması, onların yeteneklerini daha iyi sergileyebilmelerini sağlayacaktır. Her öğrencinin kendi branşına uygun bir parkur düzenlemesi, sınavların adaletini artırabilir.
4. İki Sınav Hakkı: Öğrencilere iki sınav hakkı verilmesi, onların performanslarını daha iyi sergileyebilmeleri için önemli bir fırsattır. Bu uygulamanın devam ettirilmesi önerilmektedir.

5. Yoğunluk ve Gecikme Sorunları: Merkezi sınavların yoğunluk yaratması ve gecikmelere neden olabileceği göz önünde bulundurularak, sınav süreçlerinin iyi planlanması ve lojistik sorunların minimize edilmesi önemlidir.

6. Bu araştırma halihazırda uygulanan yeni sınav sisteminden önce yapılmıştır. Dolayısıyla yeni sınav sisteminden önce yayınlanamaması bir sınırlılık oluşturmaktadır. Her ne kadar dört akademisyen ile veri doyumuna ulaşıldığı görülmüş olsa da bu da bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalar için, yeni sınav sistemini değerlendirecek olan çalışmaların daha fazla örneklem grubu ile yapılması önerilir.

Beyanlar

Çıkar Çatışmaları Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Etik Beyanı Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

Finansal Destek Bu çalışma herhangi bir finansal destek almamıştır.

Açık Erişim Bu makale, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (CC BY 4.0) lisansı ile yayınlanmıştır. Bu lisans, çalışmanın orijinal yazarlarına ve yayınlandığı kaynağa uygun atıf yapılması koşuluyla, eserin her türlü ortamda ve biçimde paylaşılmasına, kopyalanmasına, dağıtılmasına, sergilenmesine ve uyarlanmasına (türetilmiş eserler oluşturulmasına) izin verir. Bu, ticari kullanımları da içerir. Lisansın tam metnine <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> adresinden ulaşabilirsiniz.

ORCID

Kemal Demirok <https://orcid.org/0000-0001-9529-4440>

KAYNAKLAR

- Altın, M., Bozgüney, R., Üzgü, M. A., & Denктаş, M. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları (BESYO) ve Spor Bilimleri Fakülteleri (SBF) Özel Yetenek Sınavlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(28), 131-154.
- Arun, A.C. (1990). Türkiye’de Cumhuriyet devrinde beden eğitimi öğretmeni yetiştirme çalışmaları ve aşamaları. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 9-13.
- Erdoğan, Y. (1998). Türkiye’de Spor Eğitiminin İncelenmesi ve Program Geliştirme Çalışması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kocaeli.
- Ergin, O. (1977). Türkiye Maarif Tarihi. Eser Matbaası.
- Güven, Ö. (1996). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 70-82.
- Kahraman, A. (1995). Osmanlı Devleti’nde Spor. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kamuk, Y. (2019). Değişen Üniversite Sınav Sistemi Işığında Spor Bilimleri Fakültesi Özel Yetenek Sınavlarının Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 222-236.
- Limberg, L. (2008). Phenomenography. In L. Given (Ed.), *The SAGE encyclopedia of qualitative research methods*. (pp. 612-615). Thousand Oaks, CA: Sage. 611-614.
- Marshall, C. and Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research*, Sage, London.

Okan, K. (1975). Türk Spor Tarihi. Mektupla Öğretim Yayını.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM]. (2022). Hakkında. <https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html>

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM]. (2021). YKS kılavuzu. Erişim adresi: <https://www.osym.gov.tr/TR,21247/2021-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretimprogramlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> . (25.03.2022)

Topuz, H. (1975). Konuklar Geçiyor. Çağdaş Yayınları.

Yıldırım, A., & Şimşek, H.(2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

